

Groene Kennispoort Twente

BUSINESSPLAN GROENE KENNISPOORT TWENTE 2012- 2015

Twente, december 2011

Voorwoord

Met dit Businessplan Groene Kennispoort Twente 2012- 2015 geven wij een vertaalslag aan de kennisagenda van de Groene Kennispoort Twente. Deze kennisagenda is tot stand gekomen door overleg met en in samenwerking tussen enerzijds de gemeenten, waterschap en het gebiedsoverleg Twente en anderzijds de kennisinstellingen. De Groene Kennispoort Twente is een netwerkorganisatie waarin partijen elkaar veelvuldig ontmoeten zowel aan de vraagkant als de uitvoeringskant. Een netwerkorganisatie heeft kenmerken van vrijblijvendheid. Om meer dan dat te zijn, hebben alle partijen een *regiocontract* onderschreven en hebben de kennisinstellingen een intentieverklaring getekend.

De regio staat centraal in de Groene Kennispoort Twente. We willen een bijdrage leveren aan: 1. het vitaliseren van het landelijk gebied, 2. Het ontwikkelen van innovatieve kennis in de regio en 3. het bedienen van de topsectoren van Ministerie voor Economie, Landbouw & Innovatie door verbinding te leggen met de *human capital agenda* (HCA). Een belangrijke bijdrage in de uitvoering van die agenda is weggelegd voor de kennisinstellingen die hiervoor een samenwerkings- en intentieverklaring hebben getekend op 12 december 2011. Met die intentieverklaring verklaren de verschillende kennisinstellingen, uitgaande vanuit hun eigen expertise en achtergrond, medewerking te willen leveren aan de uitvoering van projecten en de ondersteuningsorganisaties. Bij de uitvoering van de projecten zijn zoveel mogelijk studenten en docenten betrokken van AOC's, indien mogelijk ROC's, de HBO-instellingen Van Hall Larenstein, Christelijke Agrarische Hogeschool, Stoas en Saxion. Studenten en begeleiders van Wageningen University & Research (WUR) en Universiteit Twente (UT) zijn betrokken bij het uitvoeren van onderzoeken. AOC-Oost heeft de functie van penvoerder voor projecten.

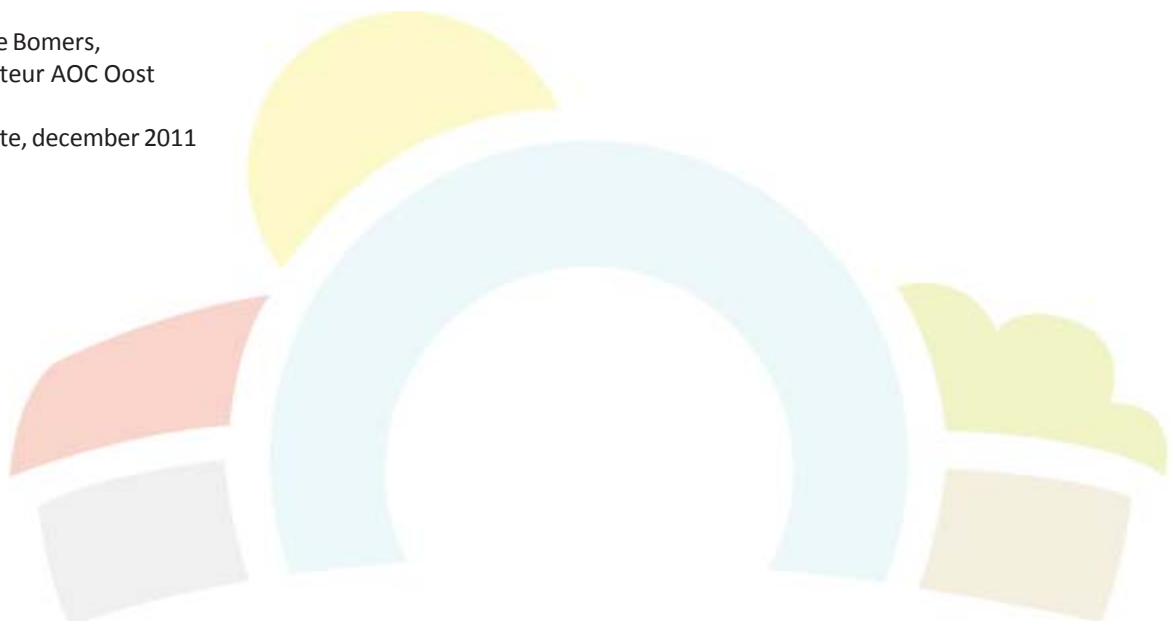
Om extra kracht bij te zetten aan de uitvoering van de *topsectoren* legt de Groene Kennispoort Twente de focus in de regio bij de foodsector en de groene energie markt. Wij verwachten dat deze sectoren een extra bijdrage kunnen leveren aan de human capital agenda (HCA) van Twente. AOC Oost heeft besloten hiervoor een ondernemerscoördinator in te zetten. De ondernemerscoördinator is als verbindingsman werkzaam in de Groene Kennispoort Twente om projecten en werk te genereren voor de kennisinstellingen.

Andere terreinen die in Twente sterk vertegenwoordigd zijn, zijn de hippische sector (springsport, fokkerij en handelsstallen) en de boomteelt sector. De uitwerking van deze extra inzet vindt u nog niet in dit businessplan. In de actualisatie van het voorliggende businessplan zullen ook deze sectoren opgenomen worden. U kunt deze actualisatie in 2012 van ons verwachten.

Bij de totstandkoming van al deze plannen zijn veel partijen betrokken. In het bijzonder het projectteam in de personen van Dagmar Essing (werkplaatsmanager), Jan Willem Bijen (regiocoördinator), Bert Rietman (kennisconsortium) en Herman Morssinkhof (ondernemerscoördinator). Zij hebben uitwerking gegeven aan wat tot stand is gekomen, waarvoor onze hartelijke dank. Wij hopen dat door uitvoering te geven aan deze plannen een extra impuls wordt gegeven aan het vitaliseren van de regio en leerervaringen bij studenten van de kennisinstellingen.

Andre Bomers,
Directeur AOC Oost

Twente, december 2011

Samenvatting

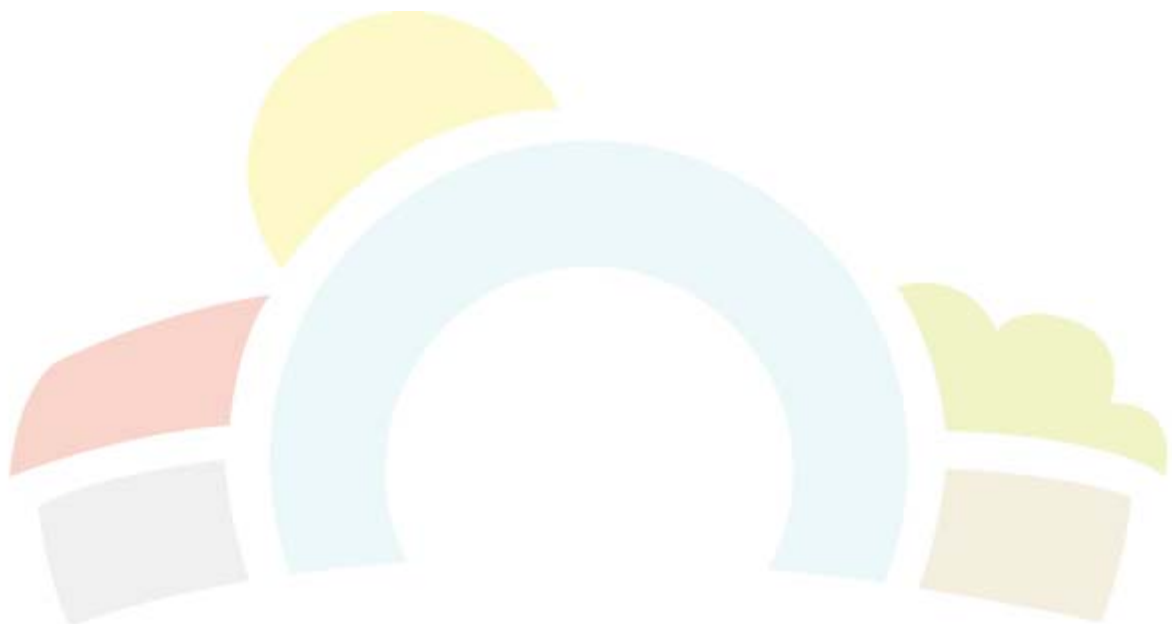

De Groene Kennispoort Twente is een samenwerkingsverband tussen de regio, de Rijksoverheid en het onderwijs en is vormgegeven in een werkplaatsmethodiek. De Groene Kennispoort Twente creëert een plaats waar ondernemers, overheid, onderwijs, onderzoek en de omgeving aan innovatieve en regionale kennisvraagstukken werken. Vraagstukken uit de regio worden samen met de *Bestuurlijke Gebiedsoverleggen* van Noordoost en Zuidwest Twente en ondernemers vormgegeven. In een gesprek met de opdrachtgever en onderzoek- en onderwijsinstellingen wordt er gezamenlijk gewerkt naar een juiste koppeling en aanpak van een kennisvraag voor de regio, die leerlingen en studenten kunnen beantwoorden. Ondernemers, ambtenaren en bestuurders, studenten en docenten, burgers en onderzoekers ervaren de samenwerking in de kenniswerkplaats en in de projecten als spannend, echt, naar buiten gericht, grensverleggend en gericht op persoonlijke ontwikkeling.

Organiseren is een werkwoord dat onlosmakelijk verbonden is met de Groene Kennispoort Twente. Het organiseren van samenwerkingsverbanden tussen ondernemers, overheden, onderwijs, onderzoek en de omgeving is één van de kerntaken van de Groene Kennispoort Twente. Zij maakt de match tussen deze genoemde organisaties aan de hand van concrete onderzoeksthema's die omschreven staan in de kennisagenda. In de kennisagenda komen de vraagstukken en speerpunten uit de regio naar voren. De Groene Kennispoort Twente zet in op de thema's I) *leven en werken in het buitengebied*, II) *groenblauwe dooradering*, III) *ondernemen in Twente*, IV) *voeding en gezondheid* en V) *groene educatie*.

Voorliggend businessplan geeft de ambities, doelstellingen en samenwerkingsverbanden van de Groene Kennispoort Twente weer. De kennisagenda wordt uitgewerkt en onderzoeksthema's worden benoemd. Tevens wordt er ingegaan op de organisatie van de werkplaats en de financiële begroting. Als laatste wordt er aandacht besteed aan de kwaliteitsborging van het reguleren en de Groene Kennispoort Twente.

Het businessplan Groene Kennispoort Twente 2012 – 2015 is onderdeel van het Regiocontract dat getekend is op maandag 12 december 2011 te Zenderen.

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Samenvatting	2
Inhoudsopgave	3
1. Aanleiding	4
1.1 Leeswijzer	4
1.2 Programma Regionale Transitie	4
2. Twente in ontwikkeling	5
3. Doelstelling Groene Kennispoort Twente	6
4. De Gouden Driehoek	6
4.1 De regio: privaat en publiek.	7
4.2 De Rijksoverheid	7
4.3 Het onderwijs	7
5. Regioagenda en Kennisagenda Twente	8
5.1 Kennisagenda Groene Kennispoort Twente	8
Thema 1. Leven en werken in het buitengebied	8
Thema 2. Groenblauwe dooradering	9
Thema 3. Ondernemen in Twente	9
Thema 4. Voeding en gezondheid	9
Thema 5. Groene Educatie	9
6. Organisatie	10
6.1 Operationele werkstructuur	10
7. Financiën en planning	12
7.1 Kosten kenniswerkplaats per 1 januari 2012 tot 1 januari 2013	12
7.1.1 Deelnemende gemeenten:	12
7.2 Inkomsten kenniswerkplaats	12
8. Kwaliteitsborging	13
8.1 Randvoorwaarden	13
Bijlagen	
Bijlage 1: Van regionaal vraagstuk naar product / dienst - leerwinst	14

1. Aanleiding

In juli 2009 hebben alle partners¹ die gekoppeld zijn aan het Bestuurlijk Gebiedsoverleg (*hierna genoemd* BGO) Zuidwest Twente een intentieverklaring ondertekend waarin men heeft toegezegd deel te nemen aan de ontwikkeling van een kenniswerkplaats en deze methodiek te borgen in de regio. Ook de intentie om samen met de ondernemers, overheid, onderwijs, onderzoek en de omgeving innovatieve en regionale kennisvraagstukken op te pakken, is toegezegd. *De Groene Kennispoort Twente* is een feit. Sinds de start van de samenwerking in de vorm van deze kenniswerkplaats in 2009, heeft de methodiek zich uitgebreid over Twente. In het BGO Noordoost Twente hebben de vier gemeenten², het waterschap Regge en Dinkel en de provincie ook interesse getoond om samen met ons de uitdaging van een regionale werkplaats aan te gaan. In december 2011 hebben de genoemde gemeenten, het ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie, het waterschap Regge en Dinkel en de kennisinstellingen het regiocontract ondertekend. Daarmee hebben zij uitgesproken om samen verder te willen werken aan de werkplaatsmethodiek onder de vlag van de Groene Kennispoort Twente. Het onderwijs, de overheid en de regio gaan samenwerken om kennisvraagstukken op te kunnen pakken.

De meerwaarde van de Groene Kennispoort Twente voor de regio is als volgt samen te vatten:

- In de Groene Kennispoort Twente is de regio intensief betrokken bij het opleiden van jonge mensen voor de toekomst;
- De Groene Kennispoort Twente zorgt voor nieuwe kennis en borgt deze kennis;
- De Groene Kennispoort Twente zorgt voor het ontsluiten en verspreiden van kennis;
- De Groene Kennispoort Twente zorgt jaarlijks voor 20.000 studentenuren die ingezet kunnen worden;
- De Groene Kennispoort Twente vergroot en borgt de expertise in de regio;
- De Groene Kennispoort Twente stimuleert nieuwe netwerken en tijdelijke samenwerkingsverbanden;
- De Groene Kennispoort Twente organiseert de match tussen vragen uit de regio en uitvoering door de kennisinstellingen;
- De Groene Kennispoort Twente ondersteunt de opdrachtgevers (overheden, burgers en bedrijven) intensief met de voorbereiding van projecten;
- De Groene Kennispoort Twente start een kennisvraag goed op, waardoor betere resultaten gerealiseerd worden;
- Door de samenwerking met meerdere kennisinstellingen in één project ontstaan nieuwe inzichten en oplossingsrichtingen;
- Nationale en internationale kennisinitiatieven zijn bij de Groene Kennispoort Twente in beeld, of worden in beeld gebracht;

1.1 Leeswijzer

Dit document is het businessplan van de Groene Kennispoort Twente. De eerste twee hoofdstukken zijn ter inleiding en informatie over de totstandkoming van de kenniswerkplaats en waarom Twente geschikt is als gebied om te werken met een kenniswerkplaats. Bij hoofdstuk drie wordt ingegaan op de meerwaarde van een kenniswerkplaats voor de regio en welke stappen daarvoor genomen moeten worden. In hoofdstuk vier wordt de samenwerking besproken tussen het rijk, de overheid en het onderwijs; ook wel de *gouden driehoek* genoemd. De thema's uit de opgestelde regioagenda worden in hoofdstuk vijf behandeld. In hoofdstuk zes wordt de organisatiestructuur weergegeven en in hoofdstuk zeven is er aandacht voor het financiële aspect. In hoofdstuk acht worden de randvoorwaarden beschreven. Als bijlagen zijn enkele organisatiestukken toegevoegd en wordt de planning weergegeven.

1.2 Programma Regionale Transitie

Nederland beschikt over een indrukwekkend en gevarieerd landelijk gebied met essentiële waarden voor onze gezondheid, identiteit, sociale vitaliteit en economisch welbevinden. Het platteland bevindt zich in transitie. Een nieuwe fase van ontwikkeling, mede als gevolg van een terugtrekkende traditionele landbouw in combinatie met verstedelijking van het gebied en nieuwe maatschappelijke behoeften. Ook speelt de veranderende rol van de overheid hier in mee, waardoor meer ruimte ontstaat voor zelfregulering en decentralisatie van beleidsontwikkeling. Om uiteindelijk duurzaam te vernieuwen is er een bereidheid en vaardigheid nodig van alle betrokken partijen tot interactieve samenwerking dwars door alle sectoren, disciplines en belangen heen.

¹⁾ Met de partners worden de volgende deelnemende gemeenten bedoeld: Haaksbergen, Hof van Twente, Enschede, Hengelo, Borne, Almelo, Twenterand, Hellendoorn, Wierden en Rijssen-Holten.

²⁾ Gemeenten: Denekamp, Losser, Tubbergen en Oldenzaal

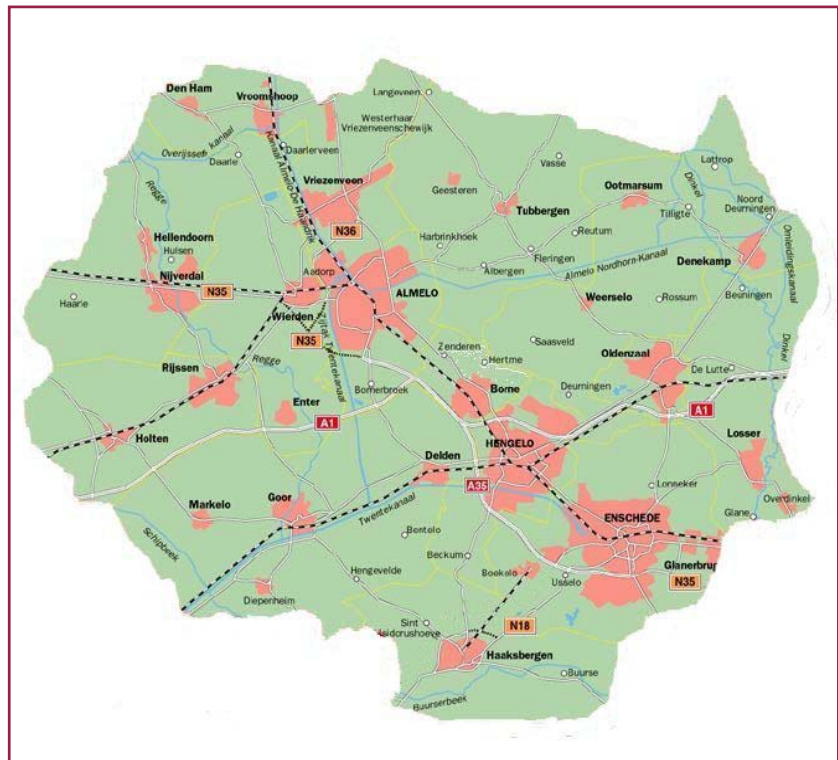
Het Programma Regionale Transitie is een werkprogramma van de Groene Kennis Coöperatie (GKC), een samenwerkingsverband van groene onderwijsinstellingen³ dat wordt ondersteund door het Ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie. Het Programma Regionale Transitie verbindt het groene kennissysteem aan de praktijk van plattelandsvernieuwing. Binnen het programma en de projecten werken de groene onderwijs- en onderzoeksinstituten op (V)MBO, HBO en Universitair niveau aan een duurzame ontwikkeling van de regionale leefomgeving. Dit doen zij samen met betrokken burgers, ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheden. Doel van het Programma Regionale Transitie is om grip te krijgen op het transitieproces van het landelijk gebied en de overgangen naar stedelijk gebied. Het programma stelt de mens en zijn leefomgeving centraal. Dit draagt bij aan het ontstaan van een duurzame leefomgeving met behoud van (streekige) identiteit, sociale cohesie en een ondernemende en concurrerende economie.

2. Twente in ontwikkeling

Twente is een streek met grote landschappelijke kwaliteiten en belangrijke natuurgebieden, zoals het Lutterzand aan de meanderende Dinkel en de heide op de Friezenberg bij Markelo. Daarnaast kent het veel groene landgoederen zoals Twickel, Singraven en Weldam.

Kernkwaliteiten van Twente zijn de aanwezige natuur, het agrarisch buitengebied en het cultuurlandschap met haar cultuurhistorie. De begrippen ondernemerschap, burgerkracht en innovatie geven uitdrukking aan de kracht en de ontwikkeling van de identiteit van Twente. Twente is een nijvere regio gericht op dienstverlening en industrie.

“Twente is een gebied dat professioneel en betrouwbaar is, die oog en oor heeft voor haar burgers en voor wat zich in de omgeving afspeelt”

Twente kent sterke sociale banden met ruime en intensieve vormen van zelfredzaamheid en noaberschap. De steden zijn de motoren van een dynamische economie en de brandpunten van cultuur en (industriële) innovaties. Twente zoekt naar nieuwe dragers voor permanente, duurzame economische groei. Het buitengebied van Twente bevindt zich in een veranderingsproces. Decennia lang stond Twente vooral bekend als agrarisch productielandschap. Door de transitie op het platteland kent het buitengebied een veelheid aan functies en een diversiteit aan gebruikers. Daarmee zijn ook verschillende belangen gemoeid. Multifunctionele landbouw komt steeds meer in beeld. Waarden als landschap, cultuurhistorie, ecologie, beleving en toegankelijkheid worden daarbij steeds vaker als collectieve goederen gezien, waarmee de ruimtelijke- en milieukwaliteit hoog op de politieke en maatschappelijke agenda is komen te staan.

Het rijk, de provincie, gemeenten en het waterschap zijn samen met maatschappelijke organisaties enkele jaren geleden gestart met de gebiedsgerichte aanpak van de plattelandsonwikkeling. Doel van deze samenwerking is om te komen tot een goed antwoord op de snelle veranderingen in het buitengebied en tegemoet te komen aan de wensen en eisen van de maatschappij. Steeds weer blijkt dat om tot een goede aanpak te komen een intensieve samenwerking is vereist. Niet alleen tussen de verschillende overheden, maar juist ook met de concrete stakeholders, burgers, bedrijven, dorpsgemeenschappen en andere organisaties.

³⁾ Onder het groene onderwijs worden de volgende kennisinstellingen verstaan: AOC, van Hall Larenstein, Stoas, Christelijke Agrarische Hogeschool, Wageningen University & Research.

3. Doelstelling Groene Kennispoort Twente

Met de werkplaats Groene Kennispoort Twente wordt een aantrekkelijke leer, onderzoek en werkomgeving gecreëerd voor studenten, docenten en onderzoekers. Het vormt een brug tussen de werelden van onderwijs, onderzoek en de dagelijkse praktijk. De uit te voeren regionale projecten borgen de samenwerking tussen de instellingen en disciplines. Solide en duurzame samenwerkingen komen tot stand, waardoor het spreekwoordelijke gat tussen onderwijs, ondernemers en overheid kleiner wordt.

Om te verduurzamen en nieuwe kennis op te doen, is er een intensieve en interactieve samenwerking nodig dwars door alle sectoren, disciplines en belangen heen. Betrokken partijen zoals burgers, ondernemers en overheden vragen aan kennisinstellingen om hierin een verbindende en innovatieve leer- en kennisschakel te zijn. Daardoor kan er een win – win situatie ontstaan tussen de ondernemers, overheid, onderwijs, onderzoek en de omgeving. Men leert over de grenzen van eigen vak(gebieden) te kijken en de benodigde nieuwe competenties te ontwikkelen door te leren in de praktijk.

„De Groene Kennispoort Twente wil samenwerking tussen partijen stimuleren en ondersteunen”

Nieuwe kennis en kansen in de regio worden gecreëerd doordat ondernemers, overheid, onderwijs, onderzoek en de omgeving samenwerken in innovatieve en regionale vraagstukken. Concurrenieren bestaat niet binnen de werkplaatsmethode; iedereen is gelijkwaardig aan elkaar. Vanuit de regiovraag kan de student buiten zijn eigen kaders nieuwe kennis ontwikkelen en ondersteund worden door bestaande kennis te ontsluiten. Iedere partij die aan een regiovraag werkt heeft verplichtingen ten aanzien van studentbegeleiding, inzet en werk. Dit alles moet bijdragen aan het ontstaan van een duurzame leefomgeving met behoud van identiteit, sociale cohesie en een ondernemende en vitale economie binnen Twente.

In het kort:

- Onderwijs en onderzoekinstellingen gaan samen met regionale partijen strategische, innovatieve en thema-overstijgende gebiedsprojecten uitvoeren en daarbij vraaggestuurd onderwijs stimuleren en realiseren;
- Burgers, overheden en marktpartijen ondersteunen hun eigen leefomgeving met de ontwikkeling en uitvoering van vernieuwende ideeën en projecten;
- Ondernemers en omgeving komen tot zelfsturing van hun gebied. Bewoners, bedrijven en organisaties bepalen zelf de toekomst van het gebied, binnen de door de overheden aangegeven randvoorwaarden en kwaliteitscriteria, waardoor ze in de toekomst wellicht als opdrachtgever kunnen fungeren;
- Onderzoek kan ondersteuning bieden aan opdrachtgever en uitvoerende om samen te komen tot kenniscreatie en kennisdelen tussen de ondernemers, overheid, onderwijs, onderzoek en de omgeving in de groene (landschap), grijze (stedelijk) en blauwe (water) sectoren en instellingen
- Docenten, professionals en belanghebbende partijen worden structureel en intensief betrokken bij projecten, waarmee kennisopbouw, kennisoepassing en kennisverspreiding gerealiseerd wordt;
- Studenten worden praktijkgericht opgeleid met interactieve projecten, waar resultaten uitkomen die op draagvlak kunnen rekenen en die ook echt gerealiseerd worden.

4. De Gouden Driehoek

In de Groene Kennispoort Twente worden kennisvraagstukken uit de regio Twente uitgevoerd door de ondernemers, de overheid, het onderwijs, de wetenschap en de omgeving. Deze partijen kunnen van en met elkaar leren en elkaar aanvullen daar waar nodig. De projecten zijn kennisintensief, dat wil zeggen dat het hierbij gaat om het ontsluiten van kennis, het ontwikkelen van kennis, het toepassen van kennis, en het verspreiden van kennis. Kernzinnen hierbij zijn:

- Samen werken en samen leren aan nieuwe impulsen;
- Het bundelen van krachten;
- Leren in de praktijk, samen met de praktijk;
- Samen de regio sterk en kansrijk houden.

In de zogenoemde *gouden driehoek* worden de ondernemers, overheid, onderwijs, onderzoek en de omgeving samengebracht in drie categorieën; de regio, de rijksoverheid en het onderwijs. De *gouden driehoek* streeft ernaar om sectoraal zaken op te pakken. Deze aanpak per sector is een nieuwe vorm van publiek-private samenwerking. Het beleid is mede gebaseerd op de ervaringen van het voormalig ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit in het agrofoodcomplex. Het agrofoodcomplex was een plek waar de overheid, kennisinstellingen en bedrijven (de gouden driehoek) aan een gezamenlijke visie werkten. Er werden meerjarige afspraken gemaakt. De partners beloofden om gezamenlijk te investeren en het onderwijs werd afgestemd op de wensen van bedrijven⁴.

4.1 De regio: privaat en publiek

De veertien Twentse gemeenten, het waterschap Regge en Dinkel en de provincie Overijssel verbinden zich de komende jaren aan de Groene Kennispoort Twente. Samen met ondernemers, de samenleving en maatschappelijke partners wil de regio alle mogelijkheden benutten om de kracht van Twente vast te houden maar vooral ook verder te ontwikkelen. De begrippen ondernemerschap, burgerkracht en innovatie geven uitdrukking aan de kracht en de ontwikkeling van de identiteit van Twente.

„Twente is een bruisende plek om te wonen en te werken, maar ook om te ondernemen”

In de regio worden publieke en private partners uitgedaagd om door innovatie, samenwerking en bundeling van krachten tot een beter resultaat voor de Twentse samenleving te komen. Twente is een gebied dat professioneel en betrouwbaar is, die oog en oor heeft voor haar burgers en voor wat zich in de omgeving afspeelt. Een regio die zich richt op de toekomst en uitstraalt dat samenwerking niet alleen binnen de muren van overheden, maar ook daarbuiten een vanzelfsprekendheid is.

De Groene Kennispoort Twente is de komende jaren binnen de plattelandsontwikkeling één van de verbindende schakels om gestelde ambities en doelen, van onderwijs en regio, te realiseren. De meerjarige gebiedsprogramma's voor Zuidwest en Noordoost Twente geven vooralsnog zowel beleidsmatig als qua uitvoering en organisatorisch (BGO's) de kaders aan voor de Groene Kennispoort Twente. Demografische ontwikkelingen, globalisering van de economie, de opkomst van de netwerksamenleving, veranderende opvattingen over de rol van overheden zijn enkele ontwikkelingen die ook in Twente hun betekenis krijgen.

4.2 De Rijksoverheid

Het ministerie staat voor een ondernemend Nederland, met een sterke internationale concurrentiepositie en met oog voor duurzaamheid. Zij zetten zich in voor een uitstekend ondernemersklimaat:

- Door de juiste randvoorwaarden te creëren en ondernemers de ruimte te geven om te vernieuwen en te groeien.
- Door aandacht te hebben voor de natuur en leefomgeving.
- Door samenwerking te stimuleren tussen onderzoekers en ondernemers.
- Zo bouwen ze onze topposities in landbouw, industrie, diensten en energie verder uit en investeren we in een krachtig en duurzaam Nederland.⁵

4.3 Het onderwijs

Voor het beroepsonderwijs is van belang dat er in de directe omgeving van het instituut voldoende praktijksituaties aanwezig zijn, waar leerlingen en studenten tijdens het werken aan reële vraagstukken de integratie kunnen bewerkstelligen tussen kennis en vaardigheden, beroepshouding en zelfredzaamheid. De praktijkervaringen zullen een ondernemende houding bij deze leerlingen en studenten bevorderen, ondersteunt door een goede begeleiding van mensen uit het bedrijfsleven, de overheid en het onderwijs. De kennisinstellingen hebben in samenspraak met het voormalig ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de ambitie uitgesproken om zowel individueel als collectief actuele kennis te ontsluiten en deze kennis praktijkgericht te maken voor relevante kennisvragers. Deze kennisvragers zijn onder andere de Wageningen University & Research en het AOC-Oost (groenonderwijs) en Saxion Hogeschool, ROC van Twente en de Universiteit van Twente (niet-groen onderwijs) in de regio Twente.

„Studenten ervaren de samenwerking in projecten als spannend, echt, grensverleggend en gericht op persoonlijke ontwikkeling”.

AOC Oost heeft namens het onderwijs in de regio Twente de rol van trekker voor de Groene Kennispoort Twente op zich genomen. AOC Oost heeft de subsidies voor *kennis innovatie in groen onderwijs* (KIGO) aangevraagd en levert met de *werkplaatsmanager* en de *onderwijscoördinator* een belangrijke bijdrage aan de match tussen leerlingen, studenten en onderzoekers en de regiovraagstukken. Ook werkt het AOC Oost aan bestuurlijk draagvlak voor de werkplaatsmethodiek. Recent nog heeft AOC Oost in hun strategisch beleidsplan het belang van “zichtbaar in de regio” benadrukt.

⁴⁾ Bron; website <http://www.rijksoverheid.nl>

⁵⁾ Bron; website <http://www.rijksoverheid.nl>

5. Regioagenda en Kennisagenda Twente

De kennisagenda van de Groene Kennispoort Twente is opgebouwd uit vijf thema's die in dit hoofdstuk verder beschreven worden. De thema's in de kennisagenda zijn direct of indirect ingebracht door de regio, de rijksoverheid en het onderwijs (*de gouden driehoek*). De thema's die beschreven zijn in de kennisagenda komen rechtstreeks voort uit de speerpunten van het *gebiedsprogramma Twente*, als vastgesteld door de Bestuurlijke Gebiedsoverleggen (BGO's) in Twente en de *groene agenda* van het Ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie. De BGO's in Twente hebben de ambitie om het gebiedsprogramma te realiseren in de periode tot 1 januari 2014. Tevens zijn zij voornemens om na 2013 nieuwe ontwikkelingslijnen voor de regio uit te zetten, wat de nodige daadkracht zal vergen. De BGO's zijn van mening dat de Groene Kennispoort Twente een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van de regio kan leveren, omdat specifieke kennisvragen bij de werkplaats kunnen worden uitgezet.

5.1 Kennisagenda Groene Kennispoort Twente

Thema 1 Leven en werken in het buitengebied

Thema 2 Groenblauwe dooradering

Thema 3 Ondernemen in Twente

Thema 4 Voeding en Gezondheid

Thema 5 Groene Educatie

Thema 1. Leven en werken in het buitengebied

Het thema *leven en werken in het buitengebied* zal zich richten op meerdere speerpunten. In dit thema wordt vooral aandacht besteedt aan de versterking van de landbouw, maar ook versterking van recreatie en toerisme. Daarnaast zijn de demografische ontwikkelingen en het wonen in de stad en op het platteland belangrijke speerpunten. De Groene Kennispoort Twente wil samenwerking tussen partijen stimuleren en ondersteunen. Deze samenwerking wordt gekoppeld aan de 'branding' van de regio Twente. Doel is om een duurzame en veilige (leef)omgeving te creëren met een uitstekende economische toekomst.

Onderzoekthema's zijn:

- Reële perspectieven ontwikkelen voor de intensieve veehouderij en grondgebonden landbouw;
- Beter benutten van de economische potenties: recreatie, toerisme en vrijetijdseconomie;
- Leefbaarheid van het platteland en wonen op het platteland;
- Stimuleren ontwikkeling van nieuwe en vernieuwende economische dragers;
- Anticiperen op demografische ontwikkelingen;
- Verbeteren van de relatie tussen stad en land: de stadsranden.

Thema 2. Groenblauwe dooradering

Bij het thema *groenblauwe dooradering* gaat het om de toekomst van het water, de natuur en het landschap in Twente. Groenblauwe diensten is bijvoorbeeld een verbetering van de kwaliteit van het landschap. Maar de Groene Kennispoort wil zich ook inzetten voor het zoeken naar innovatieve manieren om de wateropgaven vanuit de Kader Richtlijn Water en het Waterbeheer 21ste eeuw uit te voeren. Hierbij kan ook gedacht worden aan de uitvoering van natuuropgaven zoals realisatie van de ecologische hoofdstructuur (EHS) en Natura2000. Ook het recreatief medegebruik van landschap, natuur, beken en kanalen is onderdeel van dit thema.

Onderzoekthema's zijn:

- Landschap en cultuurhistorie;
- Natuur;
- Water;
- Nationaal Landschap Noordoost Twente;
- Biomassa.

Thema 3. Ondernemen in Twente

Het derde thema *ondernemen in Twente* zal zich richten op het stimuleren van ondernemerschap bij zowel nieuwe als bestaande ondernemers. Ondernemers worden uitgedaagd tot het ontwikkelen van innovatieve methoden, producten en nieuwe samenwerkingsverbanden. Daarbij wordt ook een sectoroverstijgende samenwerking gestimuleerd. Leerlingen en studenten gaan ondernemerschap als wenkend perspectief zien. Er zullen nieuwe initiatieven ontstaan die leiden tot duurzame sectoren met een goed economisch toekomstperspectief.

Onderzoekthema's zijn:

- Ondernemerschap;
- Innovaties;
- Allianties.

Thema 4. Voeding en gezondheid

Bij het vierde thema *voeding en gezondheid* zullen innovatieve methoden en technieken om onze voedselketen inzichtelijk te maken gestimuleerd worden. Insteek is om de gesloten voedselkringloop weer zichtbaar te maken, zodat de mens dichterbij de natuur komt te staan. Dit kan gekoppeld worden aan de gezondheid van de mens. Het verkrijgen van nieuwe kennis over voedsel en wat dit doet met de mensheid staat centraal in het thema. Achterliggende gedachte is dat stad en platteland één zijn. Samen hebben we elkaar (dichtbij) nodig voor een sociaal en vitaal gezonde leefomgeving.

Onderzoekthema's zijn:

- Biologische landbouw;
- Kennis van voedsel.

Thema 5. Groene Educatie

Groene onderwerpen, zoals natuur, landschap, landbouw en voedsel staan vaak ver van de belevingswereld van Nederlandse jongeren. Het vijfde thema *groene educatie* zet in op het ontsluiten van kennis over 'groene' onderwerpen. Om de kennis over en waardering voor groene onderwerpen te vergroten, richt dit thema zich op educatie, voorlichting en onderwijs en het bewust worden van de groene omgeving om ons heen. De onderzoekthema's zullen in een later stadium gespecificeerd worden.

6. Organisatie

De Groene Kennispoort Twente is een netwerkorganisatie. Dit betekent dat het in essentie gaat om een samenwerkingsverband dat zich kenmerkt door relaties tussen autonome organisaties als gemeenten, bedrijven, provincie, waterschap of individuen onderling. De kern hiervan is dat er betekenisvolle relaties aangegaan worden, dat deze verder ontwikkeld worden en behouden blijven voor de toekomst. De Groene Kennispoort Twente zoekt waar mogelijk aansluiting bij de bestaande structuren en besluitvormingsorganen in de regio, bij de rijksoverheid of in het onderwijs. Daarmee wordt voorkomen dat er extra bestuurlijke drukte en bureaucratische ballast ontstaat.

Organiseren is een werkwoord dat onlosmakelijk verbonden is met de Groene Kennispoort Twente. De organisatie is in een aantal kernzinnen samen te vatten. De Groene Kennispoort Twente is een dynamische realiteit, een continu proces. Niet vast te pakken en toch duidelijk aanwezig. Geen op zichzelf staand belang maar toch leidend.

Organiseren zorgt voor continue ontwikkeling en activiteit. Het organiseren van verbindingen is wat de Groene Kennispoort Twente als één van haar doelen heeft. Organiseren gaat over netwerken van mensen die vanuit hun ambitie en talenten in wisselende samenstelling hun ambities realiseren. Gezamenlijke ambities staan centraal en worden benaderd vanuit eigen verantwoordelijkheid en persoonlijk ondernemerschap.

“Ondernemers worden uitgedaagd tot het ontwikkelen van innovatieve methoden, producten en nieuwe samenwerkingsverbanden”

De Groene Kennispoort Twente is een organisatie die uit een niet-hiërarchisch structuur bestaat. Deze structuur biedt alle betrokkenen de ruimte om hun ambities te realiseren en optimaal te presteren. Daarnaast is de Groene Kennispoort Twente een flexibele organisatie. Deze flexibiliteit biedt ons de mogelijkheid om snel in te springen op actuele ontwikkelingen in de markt. Daardoor kan De Groene Kennispoort snel inspelen op veranderingen in de omgeving. De Groene Kennispoort stuurt aan en faciliteert waar mogelijk, altijd uitgaande van de kracht van de regio, het onderwijs en de individu.

De Groene Kennispoort Twente en de samenwerking binnen De Groene Kennispoort Twente kan samenvattend als volgt weergegeven worden:

- De Groene Kennispoort Twente kent een herkenbare gemeenschappelijke identiteit via de regioagenda, uitgevoerd in de kennisagenda;
- De Groene Kennispoort Twente is een niet-hiërarchische samenwerking tussen netwerkpartners;
- De Groene Kennispoort Twente heeft een extern gerichte blik en richt zich op ondernemerschap;
- De Groene Kennispoort Twente waardeert eigen initiatief en zelforganisatie;
- De Groene Kennispoort stimuleert tijdelijke en unieke samenwerkingsvormen;
- De Groene Kennispoort Twente gaat niet over besluitvorming. Besluitvorming over beleid en strategie doen de partners in eigen huis.

6.1 Operationele werkstructuur

De operationele werkstructuur van de Groene Kennispoort Twente bestaat uit een *stuurgroep* en een *werkplaatsmanagementteam*. Het werkplaatsmanagementteam bestaat uit de werkplaatsmanager, de regiocoördinator, de expert 'leren' en de ondernemerscoördinator. Dit team dient samen met de partners de afgesproken inspanning uit de kennisagenda te behalen. De stuurgroep bewaakt de uitgangspunten zoals deze in het voorliggende Businessplan 2012- 2015 zijn vastgelegd en stuurt inhoudelijk op de jaarlijks vast te stellen kennisagenda.

Werkplaatsmanagementteam

De *werkplaatsmanager* is verantwoordelijk voor het management van de werkplaats en doet verslag aan de regio, de rijksoverheid en het onderwijs verbonden in de gouden driehoek. Tevens is de werkplaatsmanager verantwoordelijk voor terugkoppeling naar de stuurgroep en zorgt de werkplaatsmanager voor draagvlak binnen de onderwijsinstellingen. Het vullen en coördineren van de kennisagenda is tevens een taak voor de werkplaatsmanager. De *regiocoördinator* is verantwoordelijk voor het vullen van de regioagenda en overziet de vraagstukken in de regio. De regiocoördinator zorgt voor zowel bestuurlijk als ambtelijk draagvlak en is verantwoordelijk voor de organisatie en financiën binnen de Groene Kennispoort Twente. Omdat de coördinatie van de onderwijskant binnen de Groene Kennispoort Twente ondergebracht is bij de werkplaatsmanager, is er ruimte voor een 'expert leren'. De *expert leren* heeft als taak om binnen de Groene Kennispoort Twente individuen en organisaties te helpen bij het vinden van een goede balans tussen enerzijds kennis en vaardigheden en anderzijds de houdingsaspecten. Tevens geeft de expert leren handreikingen voor het reflecteren op werksituaties en stimuleert hij zowel reflectie als zelfreflectie. Daarnaast begeleidt de expert leren sleutelfiguren in het leerproces bij organisaties, overheden en onderwijsinstellingen.

Met de expert leren wil de Groene Kennispoort Twente beter leren omgaan met vraagstukken die uit de regio naar voren komen, om zo het onderwijs beter aan te laten sluiten bij de regio, maar ook de regio beter aan te laten sluiten bij het onderwijs. Dit wordt ook wel het regioleren genoemd. Regioleren is omgekeerd leren; van buiten naar binnen. Regioleren kan de kennisvraagstukken van een werkplaats inhouden. Dit zijn over het algemeen zeer complexe omgevingen voor zowel student als docent, maar ook voor de opdrachtgevers of projectmedewerkers. Daarom heeft de Groene Kennispoort Twente ook een ondernemerscoördinator in het werkplaatsmanagementteam. De ondernemerscoördinator is aangesteld om in de dynamiek van de werkplaats ook ondernemers uit de regio te betrekken bij de Groene Kennispoort Twente. De ondernemerscoördinator ondersteunt ondernemers bij kennisvraagstukken. Door deze verbinding tussen ondernemers en onderwijs nadrukkelijk te ondersteunen hopen wij bij te dragen aan de ontwikkeling van het regioleren. *Zie voor een volledig takenoverzicht de bijlage.*

Stuurgroep

Naast het werkplaatsmanagementteam bestaat de operationele werkstructuur van de Groene Kennispoort Twente ook uit een stuurgroep. De *stuurgroep* bestaat uit leden uit de verschillende lagen binnen De Groene Kennispoort Twente; de regio, de Rijksoverheid en het onderwijs. De stuurgroep is vooral een adviesplatform en een bewaker van de gestelde doelen en ambities - zoals deze zijn verwoord in het voorliggende businessplan - en de jaarlijks te actualiseren kennisagenda. De leden van de stuurgroep hebben een sectorale achterban, maar handelen in algemeen belang voor het gebied en de regio. Leden van de stuurgroep worden geacht de achterban te informeren over de behaalde resultaten.

Schematisch ziet de operationele werkstructuur van de Groene Kennispoort Twente er als volgt uit:

7. Financiën en planning

In dit hoofdstuk worden de financiën van de Groene Kennispoort Twente beschreven. Op hoofdlijnen zijn de kosten te verdelen in de projectkosten voor de kennisagenda en de organisatiekosten voor de werkplaatsmethodiek.

Naar verwachting zal ongeveer 90% van de regiovragen en de daaruit voortkomende kennisvragen uit de regio onderdeel uitmaken van projecten en processen bij ondernemers, overheden, opleidingen en maatschappelijke organisaties. Deze projecten hebben een eigenstandige projectbegroting waarin de kosten voor de bijdrage van de kennisinstellingen zijn opgenomen. Tijdens de opstart van het project worden hierover door de opdrachtgever en de opdrachtnemer(s) concrete afspraken gemaakt. De ureninzet van docenten, projectleiders en opdrachtgevers worden als kosten en opbrengsten gezien. Voor de projecten waarvoor (aanvankelijk) geen projectfinanciering is, dienen passende oplossingen worden gevonden. Dit betreft veelal de meer maatschappelijke projecten die afkomstig zijn van betrokken burgers en maatschappelijke organisaties.

In de onderstaande begroting voor de Groene Kennispoort Twente zijn de kosten weergegeven voor de infrastructuur en organisatie van de werkplaatsmethodiek. Voor de uitvoering van de projecten dient per project afzonderlijk een projectbegroting voorgelegd te worden. Dat houdt in dat projecten die onder de Groene Kennispoort Twente gaan draaien een eigen projectbegroting hebben. Deze kosten zullen in onderstaande begroting dan ook niet inzichtelijk zijn.

Op hoofdlijnen kent de werkplaats drie verschillende financieringslijnen; de regio, het onderwijs en het Ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie.

7.1 Kosten kenniswerkplaats per 1 januari 2012 tot 1 januari 2013

Uitgaven per jaar	Totale kosten	Dekking jaarlijkse kosten					Project financiering
		Kennisconsortium	Regio	Rijksoverheid	AOC Oost (Impuls)	AOC Oost (KIGO)	
Werkplaatsmanager	€ 73.584	€ 23.584		€ 50.000			
Regiomanager	€ 53.088		€ 53.088				
Leerexpert en intermediair	€ 36.792				€ 36.792		
Ondernemerscoördinator	€ 49.056				€ 49.056	€ 24.528	
Projectleider	€ 24.528					€ 24.528	
Personeel (docenten)	€ 36.500					€ 36.500	
Locatiekosten			<i>p.m.</i>				
Communicatie, PR en Website	€ 15.000	€ 10.000	€ 5.000				
Secretariële ondersteuning	€ 15.000	€ 10.000	€ 5.000				
Zaalhuur, presentatiekosten etc.	€ 20.000		€ 10.000				
Inhuurbudget en procesvergoeding derden	€ 19.444	€ 5.000	€ 5.000			€ 9.444	
Onvoorzien		€ 1.416	€ 13.912				
Uitgaven totaal	€ 342.992	€ 50.000	€ 92.000	€ 50.000	€ 85.848	€ 95.000	

7.1.1 Deel nemende gemeenten

De deelnemende gemeenten hebben voor 2012 een vastgestelde bijdrage van € 4.000,- in de Groene Kennispoort Twente. Deelnemende gemeenten zijn Borne, Enschede, Wierden, Almelo, Twenterand, Rijssen- Holten, Hof van Twente, Hengelo, Tubbergen, Losser en Dinkelland.

De financiering van de Groene Kennispoort Twente is opgebouwd uit een vierjarige begroting en wordt per jaar inzichtelijk gemaakt voor een periode van één jaar. De begroting zal elk jaar in januari voor een periode van een jaar vastgesteld worden door de Stuurgroep Groene Kennispoort Twente.

7.2 Inkomsten kenniswerkplaats

	Per jaar
Kennisconsortium	€ 50.000
Ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie	€ 50.000
Deelnemende gemeenten	€ 44.000
Waterschap R&D	€ 8.000
Provincie Overijssel	€ 40.000
AOC Oost (Impuls & KIGO)	€ 103.584
Totaal partijen	€ 342.992

8. Kwaliteitsborging

De Groene Kennispoort zal moeten zorgen voor een gedegen en duurzame samenwerking als partijen tot overeenstemming gekomen zijn en projecten van start zijn gegaan. Om de kwaliteit van het proces en de projecten te borgen, heeft de Groene Kennispoort Twente een aantal randvoorwaarden opgesteld. Deze randvoorwaarden zullen helpen om structuur aan te brengen en duidelijke afspraken te maken tussen alle partijen. De borging van kwaliteit is een verantwoordelijkheid voor elke partner binnen de Groene Kennispoort Twente.

8.1 Randvoorwaarden

- De vraagstukken komen uit de regio. Maatschappelijke organisaties, burgers, ondernemers en overheden hebben de mogelijkheid om regiovragen in te brengen;
- De regiomanager zal de regio ondersteunen bij het formuleren van de vragen, zodat de kennisinstellingen de vraag op adequate wijze kunnen wegzetten. De regiomanager kan op verzoek de projectleider procesmatig ondersteunen bij de start van projecten;
- De projectleiding van de projecten en de verantwoordelijkheid hiervan ligt bij partners in de regio. De Groene Kennispoort Twente bemiddelt, organiseert en faciliteert, maar voert eigenstandig geen projecten uit;
- Wanneer de partijen het nodig achten kan er ook een projectleider worden aangewezen bij een van de onderwijsinstellingen, een zogeheten ‘interne opdrachtgever’;
- De randvoorwaarden binnen de vraagstukken worden weergegeven in een plan van aanpak. Dit zal per project verschillen en dus ook per project worden besproken met ondernemers, overheid, onderwijs, onderzoek en de omgeving. Iedere partij zal zich committeren aan het plan;
- Er wordt een leerofferte opgesteld door de studenten die aan de slag gaan met het vraagstuk. Hierin staan de leerpunten in van de student, de randvoorwaarden en de projectresultaten beschreven. De leerofferte sluit aan op het plan van aanpak, beschreven in het vorige punt;
- De werkplaatsmanager behoudt het overzicht en wordt te allen tijde op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen;
- De projectleider zorgt er samen met de werkplaatsmanager voor, dat er bij de start van het project minimaal drie bijeenkomsten worden belegd: een startbijeenkomst, een tussenevaluatie en een eindpresentatie of -bijeenkomst. Te allen tijde is het werkplaatsmanagement hierbij aanwezig;
- De partijen die toegezegd hebben mee te werken in het project zijn verplicht een wekelijks verslag uit te brengen en hier maandelijks beeldmateriaal aan toe te voegen. Het wekelijks verslag kan op verschillende manieren opgeleverd worden, bijvoorbeeld via Twitter of via de site www.kenniswerkplaats.eu/groene-kennispoort-twente. Maandelijks wordt aan de projectdeelnemers gevraagd om een verslag uit te brengen van de werkzaamheden. Dit kan door middel van een schriftelijk verslag, maar ook door middel van foto of filmmateriaal;
- De projectleiders en of medewerkers van de projecten zijn te allen tijde bereidwillig om de projectresultaten over te dragen;
- De werkplaats zal betrokken worden bij bovenstaand beschreven proces. Is dit niet het geval, dan kan het mogelijk worden geacht dat het geen kenniswerkplaats project mag worden genoemd.

Deze randvoorwaarden zijn opgesteld om enige verduurzaming en consistentie te behouden en ook te kunnen voldoen aan de kennisverspreiding en borging. Het zal ons in staat stellen om de werkplaatsmethodiek uit te voeren en in gezamenlijkheid te werken. Samen werken aan een mooi en grensverleggend Twente.

Bijlagen

Bijlage 1: Van regionaal vraagstuk naar product / dienst – leerwinst

Actie	Verantwoordelijk	Resultaat
Er ontstaat een regionaal (kennis)vraagstuk	Vraagcoördinator	Vraagomschrijving kort (1/2) A4
Eerste contact Vraagcoördinator- opdrachtgever	Vraagcoördinator	Vraagverheldering
Vraag komt binnen bij coördinatoren onderwijs	Werkplaatsmanager	Eén of meerdere onderwijsinstellingen zeggen ja tegen vraag
Vraag komt binnen bij docent/student onderwijsinstelling	Instellingscoördinatoren	Er komt een verantwoordelijke voor de vraag vanuit het onderwijs. Student of docent wordt opdrachtnemer
Start gesprek(ken) tussen alle partijen	Werkplaatsmanager	Samenwerkingsovereenkomst (product - dienst - leerwinst)
Uitwerken samenwerkingsovereenkomst	Werkplaatsmanager + opdrachtgever en opdrachtnemer	Omschrijving: doelstelling, rollen, taken en verantwoordelijkheden
Start van het project	Opdrachtgever en opdrachtnemer	Projectplan (leerofferte) en startbijeenkomst
Tussenevaluatie	Opdrachtnemer en opdrachtgever	Tussenrapportage
Afsluiten van project	Opdrachtgever en opdrachtnemer	Opleveren van product / dienst - leerwinst + reflectie op proces. Eindpresentatie/ -bijeenkomst